

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3445/2020. (XII. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.104/2019/31. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.361/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó 2020. március 25-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve a 2020. május 20-án benyújtott indítványkiegészítésében kérte a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.104/2019/31. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.361/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó felperesként vett részt egy sérelemdíj, továbbá vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetése iránt indított perben. A per alapjául szolgáló tényállás a következő volt.
- [3] 3. Az indítványozó egy, az egykori Debreceni Városi Bíróság előtt folyamatban volt polgári perben (a továbbiakban: első per) pervesztes lett, egyebek mellett egy szakértői véleményre alapozva. Az indítványozó nem értett egyet ezen ítélettel, ezért kártérítési pert indított az első perben eljáró szakértővel szemben (a továbbiakban: második per). Mind a második perben első fokon eljáró Debreceni Járásbíróság, mind az ugyanezen ügyben másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék elutasította a felperes indítványozó keresetét, megállapítva, hogy a szakértői vélemény a jogerősen lezárt pert követően nem tehető vitássá, és arra kártérítési igény nem alapozható. Ezen második perben az indítványozó felperes szakértő kirendelését kérte, azt azonban az eljáró bíróságok mint alaptalant elutasították, megállapítva, hogy az első perben született ítélet mint ítélt dolog egy újabb perben nem támadható; az ítélet anyagi jogereje kizárja, hogy a jogerős ítéletben elbírált tény- és jogkérdéseket, ezen belül egy konkrét szakértői vélemény megalapozottságát egy újabb perben eljáró bíróság újraértékelje. A második perben született, a kereseti kérelmét elutasító ítéletek miatt az indítványozó újabb pert indított, immáron a második perben első fokon eljáró Debreceni Járásbíróságot is magába foglaló Debreceni Törvényszékek mint jogi személlyel, valamint a másodfokon eljáró Miskolci Törvényszékekkel szemben (a továbbiakban: harmadik per, avagy alapügy), melyben a kijelölés folytán eljáró Nyíregyházi Törvényszéktől kérte, hogy az kötelezze elsődlegesen a II. rendű alperes Miskolci Törvényszéket, másodlagosan az alpereseket egyetemlegesen húszmillió forint sérelemdíj, valamint bírósági jogkörben okozott kár címén összesen mintegy hét és fél millió forint vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetésére. A kártérítést arra hivatkozással kérte, hogy az alperesek szerinte téves jogértelmezésükkel, helytelen ítéletükkel kisebb részben vagyoni, nagyobb részben nem vagyoni kárt okoztak számára; a sérelemdíjat pedig arra hivatkozással, hogy az eljárás elhúzódása és az eljáró bíróságok tisztességtelen eljárása miatt – alapjogainak sérelem okán – húszmillió forint sérelemdíj jár számára.
- [4] 4. A harmadik perben első fokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék 1P.22.119/2017/33. számú első ítéletét úgy hozta meg, hogy a II. rendű alperes Miskolci Törvényszéket nem kötelezte elektronikus kapcsolattartásra, noha az költségvetési szerv volt, ezért a fellebbezés folytán másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.717/2018/5. számú végzésében a per újabb tárgyalására utasította az elsőfokú bíróságot. A megismételt elsőfokú eljárásban a Nyíregyházi Törvényszék, figyelemmel a Debreceni Ítéltábla végzésében foglalt szempontokra, a pert egészében újratárgyalta, új bizonyítást folytatott le, melynek alapján 1.P.20.104/2019/31. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [5] 5. A törvényszéki ítélet indokolása szerint a bíróság kártérítési felelősségét csak a kirívóan téves jogalkalmazás, kirívóan súlyos jogszabálysértés alapozza meg. Nyilvánvalóan alaptalan az a bírósági jogkörben okozott kár

megtérítése iránti igény, amely jogerős ítélet tartalmát jelöli meg a kereseti kérelem alapjaként. A jogerős ítélet anyagi jogereje azt jelenti, hogy a bíróságok a keresettel érvényesített jogot véglegesen elbírálták, s azt a felek többé vitássá nem tehetik; a nem vagyoni kártérítési per sem jelenthet új jogorvoslati fórumot a fél számára a kedvezőtlen döntést tartalmazó jogerős ítélet felülvizsgálatára. Mivel a felperes lényegében az első perben született ítélet által számára okozott kiadások, meg nem ítélt kereseti követelés, valamint a peresztesége folytán elszenvedett eljárási költségek megtérítését kérte, és az e harmadik eljárásban elbírált második perbeli kereset is már kizárólag erre irányult, így a kereseti követelés ítélt dologra vonatkozik, amely viszont vitássá nem tehető.

- [6] A második pernek a felperes által hivatkozott eljárási jogszabálysértései tekintetében a törvényszék arra a megállapításra jutott, hogy azok nem valósak, így sérelemdíj iránti igényt sem alapozhatnak meg. Az eljárás felperes által állított észszerűtlen elhúzódásával kapcsolatban a Nyíregyházi Törvényszék megállapította, hogy az I. és II. rendű alperes eljárása együttesen kevesebb mint két évet vett igénybe, nem számítva az eljárás felfüggesztésének és az iratok beszerzésének időtartamát, amely nyilvánvalóan nem róható az alperesek terhére. Nem hivatkozhat az eljárás elhúzódására továbbá az a fél, aki ahhoz maga is hozzájárult; mivel a felperes egyrészt a második per – az első per másodfokú eljárásának folyamatban léte mint előkérdés lezárása miatt szükséges – felfüggesztése ellen nem jelentett be jogorvoslati kérelmet, másrészt kereseti kérelmét számos alkalommal kiegészítette, újabb és újabb igényeket megfogalmazva, így az első- és másodfokú eljárás összesen 1 év 11 hónapnyi időtartama – figyelemmel az ügy komplexitására is – nem volt észszerűtlenül hosszú mértékű. Továbbá a per elhúzódása esetére rendelt jogorvoslati joggal, az eljárás elhúzódása miatti kifogással a felperes a második eljárásban nem élt.
- [7] Az egyéb eljárási kifogások is megalapozatlanok voltak, de megalapozottságuk esetén sem jelentenének olyan alapjogi sérelmet, amely az eljárás tisztességtelensége miatti sérelemdíj iránti igényt megalapozná. Így a jegyzőkönyvvezéssel, azaz a második eljárásban készült jegyzőkönyvek elkészültével és tartalmával kapcsolatos, a harmadik eljárásban sérelmezett, de a jegyzőkönyvek tényleges elkészülte után még nem sérelmezett – és ezért utólag nem megállapítható megalapozottságú – panaszok a húszmilliós sérelemdíj iránti igényt nem alapozhatják meg. Annak a felperesi hivatkozásnak sincs jelentősége, hogy a felperes a felfüggesztő végzéssel szemben miért nem nyújtott be jogorvoslatot, annak egyéni szempontjai szintén nem alapozzák meg a második perben eljáró bíróságok által lefolytatott eljárás tisztességtelenségét. A perköltség viseléséről szóló, egyébként jogszabályszerű ítéleti rendelkezés, amit a felperes szintén kifogásolt, úgyszintén nem tartozik az eljárás tisztességtelenségét megalapozó okok közé. Végül az, hogy az alperes Miskolci Törvényszéket nem személyesen a törvényszék elnöke, hanem az általa esetileg meghatalmazott polgári kollégiumvezető képviselte a perben, illetve hogy a meghatalmazás mikor érkezett be a perbírósághoz, szintén nem eredményezi sem az ítélet megalapozatlanságát, sem az eljárás alapjogi vagy bármilyen más értelemben vett tisztességtelenségét.
- [8] A Nyíregyházi Törvényszék ítéletével szemben a felperes fellebbezett a Debreceni Ítéltáblához, azt kérve, hogy az elsődlegesen kötelezze a II. rendű alperest, másodlagosan az alpereseket egyetemlegesen a már a kereseti kérelmében is megjelölt húszmillió forint sérelemdíj, valamint bírósági jogkörben okozott kár címén több mint hét és fél millió forint vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetésére, illetve harmadlagosan kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára történő kötelezését. Harmadlagos kereseti kérelmére külön indokokat nem hozott fel, arra nézve az első két kérelem indokolásától eltérő, külön indokolást nem adott, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását az elsődleges és főként a másodlagos kereseti kérelmet megalapozni hivatott érvek (a Debreceni Járásbíróság szerinte elkövetett eljárási hibái és téves anyagi jogalkalmazása) alapján kérte.
- [9] A Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.361/2019/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét – az indokolás apróbb kiegészítésével – helybenhagyta. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság a tényállást a kereseti követelés érdemi elbírálásához szükséges mértékben feltárta, az ehhez szükséges bizonyítást lefolytatta, és helyálló ténybeli alapokon, helyes jogértelmezéssel jutott arra a következtetésre, hogy a kereseti kérelem megalapozatlan. Az ítéltábla egyetértett a törvényszékekkel abban, hogy a felperes valamennyi kártérítési igénye a második perben megalapozatlanul előterjesztett igényének összetevőiből, valamint az annak megalapozatlansága miatt őt terhelő perköltségekből állt. Bár bírósági jogkörben okozott kár címén igényelni lehet olyan károk megtérítését, amely a támadott perben valamely kirívó anyagi jogi vagy eljárási, a bíróság által elkövetett jogszabálysértés okán merült fel, az ott elbírált kereseti igénytől függetlenül, a felperes ilyenre nem hivatkozott, kizárólag a második perben általa érvényesíteni nem tudott, jogerősen lezárt ítélet kereseti követeléseit és az elszenvedett költségeket kívánta újra érvényesíteni. Ezt azonban a kereset ítélt dolog jellege kizárja, mivel a jogerős ítélet

anyagi jogereje miatt a sérelmezett eljárásban elbírált igények nem bírálhatók el újra. Ennek az elsőfokú ítéletben történő megállapításával tehát a Nyíregyházi Törvényszék semmilyen, az ügy érdemére kiható, az elsőfokú ítélet megváltoztatására vagy hatályon kívül helyezésére okot adó jogszabálysértést nem követett el. Úgyszintén nem követett el jogszabálysértést az elsőfokú bíróság azon jogértelmezésével, miszerint sérelemdíjat csak kirívó bírósági eljárási jogszabálysértés miatt lehet megítélni, illet azonban a felperes nem tudott felmutatni. A felperes által hivatkozott eljárási sérelmek még megalapozottságuk esetén sem szolgálnának a sérelemdíj megállapíthatóságának alapjául; hivatkozásai azonban nem is valósak. A konkrétan a törvényszék által az elsőfokú eljárásban a felperes szerint elkövetett eljárási jogszabálysértésekről az ítéletábra úgyszintén megállapította, hogy alaptalanok, így azt a felperesi bizonyítási indítványt, hogy a törvényszék nem folytatott le bizonyítást arra nézve, hogy a második perben eljáró alperes, a Miskolci Törvényszék jogi képviselője érvényes meghatalmazás birtokában terjesztette-e elő védekezését, jogszabálysértés nélkül utasíthatta el azzal, hogy azon tények tekintetében, amelyekről a bíróságnak hivatalos tudomása van, nem szükséges bizonyítást lefolytatni, mivel az a jogvita elbírálásához szükségtelen.

- [10] 3. Az indítványozó, a harmadik per (a panasz benyújtásának alapjául szolgáló alapper) korábbi felperese mind a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.104/2019/31. számú ítéletével, mind a Debreceni Ítéletábra Pf.I.20.361/2019/5. számú ítéletével szemben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a támadott bírósági döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével; továbbá kérte a támadott határozatok végrehajtásának felfüggesztését.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében arra hivatkozik, hogy a sérelmezett döntések sértik a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog több részjogosítványát. Érvéle szerint a bírósághoz fordulás joga azért sérült, mert „a jogvitát a bíróság érdemben nem bírálta el”. Így a Nyíregyházi Törvényszék szerinte nem döntött a kereseti igényről, a sérelemdíj és a kártérítési igény megalapozottságáról, a Debreceni Ítéletábra pedig emellett a harmadlagos kérelemről. A tárgyalás igazságossága is sérült, mivel a megismételt eljárás során érdemi tárgyalást kell tartani, ám a tárgyalást az elsőfokú bíróság az indítványozó felperes halasztási indítványa ellenére berekesztette, az alperesi meghatalmazás szabályszerűségének bizonyítására vonatkozó bizonyítási indítványának pedig nem adott helyt. A fegyveregyenlőség elvének megsértésére is hivatkozott, azon érveléssel, miszerint az alperesi meghatalmazás érvényességére vonatkozó alperesi nyilatkozatot csak a tárgyalás előtti napokban kapta kézhez, így nem tudott „felkészülni az abban foglaltak megválaszolására”. A pártatlanság követelményének szerinte az elsőfokú bíróság szintén nem tett eleget, mert az érvényes alperesi meghatalmazás beérkezése előtt, az első tárgyaláson nem bocsátott ki kérelmére bírósági meghagyást a követelt mintegy 27 és fél millió forintra, hanem az alperes érdemi védekezését elfogadva a per tárgyalását folytatta.
- [12] Hivatkozik a „jogértelmezés alkotmányos követelménye” sérelmére is, melynek értelmében – megismételve ehelyütt már a második és a harmadik perben is rendre felhozott érveit az eljárás és az ítélet jogszabálysértő voltáról – a bíróságok nem az Alaptörvény 28. cikkének megfelelően értelmezték az eljárási és anyagi jogszabályokat, ezzel az Alaptörvénynek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot biztosító XXVIII. cikkének sérelmét okozva. Végezetül kéri az Alkotmánybíróságtól az indokolási kötelezettség bíróságok általi megsértésének megállapítását is, az alapján, hogy véleménye szerint az eljáró bíróságok nem vizsgálták a sérelemdíj és a kártérítés iránti kereseti igények megalapozottságát, valamint a tisztességes eljárás jogára való hivatkozás körében az eljárás észszerűtlen időtartamán túl az eljárás alapjogi értelemben vett tisztességtelenségére vonatkozó egyéb felperesi érveket sem.
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában úgy érvel, hogy a fellebbezését a Debreceni Ítéletábra érdemben nem bírálta el, nem döntött a kereseti igényekről, ezen belül sem a sérelemdíj megállapíthatósága alapjául szolgáló, az eljárás alapjogi értelemben vett tisztességtelensége megállapítására felhozott indokokról, sem a kártérítés megítélhetőségéről, és különösen nem rendelkezett a harmadlagos kereseti kérelem megalapozottságáról, vagyis az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására való kötelezése elutasításának indokairól.
- [14] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról döntenő jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti

feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.

- [15] Az indítványozó mindegyik érve az alapperben (illetve a második perben) született döntések szakjogi értelmezését, illetve a bíróságok pervezetését támadja. Az indítványozó az általa felhozott érvek többségében az alapperben benyújtott keresete, illetve fellebbezése érveit, valamint az alapperben felhozott eljárás kifogásait ismétli meg. Lényegében az indítvány nagyobb részt azt sérelmezi, hogy a bíróságok az alapperben (a harmadik perben) ítélt dolognak minősítették a kereseti igényeket, amelyeket a második perben eljáró bíróságok már érdemben elbíráltak. Az eljárás jogszabálysértések állítása ehhez kapcsolódik, melynek keretében az egykori felperes indítványozó egyrészt az eljárás elhúzódására, másrészt a bírósági jogértelmezés és jogszabály-alkalmazás hibás, téves voltára, harmadrészt az indoklás általa állított fogyatékoságaira, negyedrészt a bíróságok pervezetésének kritikájára hivatkozik. Állításainak többsége emellett tényszerűtlen, és konkrétan ellentétes a peradatokkal; így az, hogy a bíróságok érdemben nem döntöttek volna a sérelemdíj vagy a kártérítési követelés megalapozottságáról, hogy nem indokolták volna meg, hogy miért utasítják el a felperes keresetét, illetve fellebbezését, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban nem tartott volna tárgyalást, avagy hogy a másodfokú ítélet nem tartalmazna érvelést a harmadlagos kereseti kérelem megalapozatlanságáról, a becsatolt ítéleti indokolásokból megállapítható módon valótlan. A bíróságok valójában kimerítették a keresetet és a fellebbezést, az indítványozó minden állított sérelmére jogi érvekkel és jogszabályi hivatkozásokkal alátámasztott válaszokat adtak.
- [16] Összességében az indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában a bírói döntések alapjául szolgáló jogértelmezést és a bírói pervezetés módját támadja; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Mivel az indítvány a bírósági döntések tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételeknek.
- [17] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indoklás [13]}
- [18] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Törvényszék 1.P.20.104/2019/31. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéletábrla Pf.I.20.361/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította. A visszautasításra tekintettel a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről az Alkotmánybíróságnak nem kellett külön döntenie.

Budapest, 2020. november 17.

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/619/2020.

